မြတ်ဘုရားရွှေတိဂုံ

မောင်ဆုရှင်

မြတ်ဘုရားရွှေတိဂုံစာအုပ်သည် ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးနှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တိုင်းရင်းသားအပေါင်းတို့ ကြည်ညိုသဒ္ဓါ ပွားနိုင်စိမ့်သောငှာလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သည့် ယဉ်ကျေးမှု သုတေသီများအတွက် လေ့လာ ဆည်းပူးရာ၌ အထောက်အကူ ဖြစ်စိမ့်သောငှာ လည်းကောင်း ကျမ်းဂန်၊ စာပေ၊ ဘုရားသမိုင်းနှင့် နိုင်ငံ့သမိုင်းတို့မှ စုဆောင်းတင်ပြထားသည့် စာအုပ်ဖြစ်သည်။

- ဘုရားသမိုင်းပါ ရွှေတိဂုံ စေတီတော်အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းနှင့်ယှဉ်သော စေတီတော်မြတ်ကြီး၏ ခေတ်သစ်သမိုင်းကိုလည်းကောင်း အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည်။
- ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတို့၏ လောကုတ္တရာရေးအတွက် အားထား မှီခို ကြည်ညိုဆည်းကပ်ရာသာ မကသေး၊ လောကီရေးတွင်လည်း အရိပ်အာဝါသပေးရာ၊ မှီလှုံရာ အချက်အချာ နေရာကြီးဖြစ်ကြောင်းကို မြန်မာပြည်သူ ပြည်သားတို့၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး သမိုင်းနှင့် ယှဉ်၍ ဖော်ထုတ်တင်ပြထားသည်။
- မြန်မာဗိသုကာ လက်ရာမွန် အဆောက်အအုံကြီးအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံသားတို့ ခေတ်အဆက်ဆက် ပြုပြင်ခဲ့ကာ လက်ရာမြောက် တည်ထားခဲ့ကြသည့်အကြောင်းကို ထင်ရှားစေရန် ဗိသုကာဆိုင်ရာ အခန်းတစ်ခန်းဖြင့် သီးခြားတင်ပြထားသည်။
- စေတီရင်ပြင်တော်မြေသို့ အဖူးအမြော်ရောက်သူတို့အတွက် စုံစေ့အောင် ဖူးမြော်ရင်း လှည့်ပတ် ကြည်ညို လေ့လာနိုင်ရန် ရင်ပြင်တော်တစ်ပတ် ဘုရားဖူးလမ်းညွှန်ကိုလည်း တစ်ခန်းဖွဲ့၍ ရေးသားဖော်ပြထားသည်။
- စေတီတော်ကြီးနှင့်ပတ်သက်သော အတိုင်းအတာ အချက်အလက်များကို လွယ်လင့်တကူ သိရှိနိုင်ရန် စာရင်းဇယားဂဏန်းများကိုလည်းကောင်း၊ သမိုင်းရက်စွဲများနှင့် မှတ်စုများကိုလည်းကောင်း၊ စောင့်ရှောက်ရေး အသင်းအဖွဲ့များ စာရင်းကိုလည်းကောင်း၊ စေတီတော်ကြီးကို ကြည်ညိုရင်း ပညာရှိများ ဖွဲ့ဆိုဦးခိုက် ပူဇော်ခဲ့သော ကဗျာလင်္ကာများကိုလည်းကောင်း စုဆောင်း တင်ပြထားသည်။
- မျက်မှောက်ခေတ် စေတီတော်ကြီးရင်ပြင်နှင့် ဝတ္ထုကမြေအတွင်းရှိ သာသနိက အဆောက်အအုံများအပြင် ခေတ်အဆက်ဆက်က သမိုင်းဝင် ဓာတ်ပုံ၊ ပန်းချီပုံ၊ သရုပ်ဖော်ပုံများကို အသစ် ရေးဆွဲထားသော မြေပုံများနှင့်တကွ ဝေဝေဆာဆာ ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားသည်။

မောင်ဆုရှင် (၁၉၃၂-၂၀၀၇)
မြန်မာစာပေလောကတွင် သုတရော ရသပါ စွယ်စုံထူးချွန်သော စာပေပညာရှင်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၃ တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ရခဲ့ပြီး ပြန်ကြားရေးဌာန စာပေဗိမာန်တွင် တချို့ လက်ထောက်စာတည်း၊ စာတည်း၊ စာတည်းမှူးချုပ်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး (စာပေ)၊ အကြံပေးအရာရှိ တာဝန်များ ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ စာပေနှင့်စာနယ်ဇင်းအဖွဲ့တွင်လည်း ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် အတွင်းရေးမှူး ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်များ ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ အမျိုးသားစာပေဆု သုတပဒေသာဆု (သိပ္ပံ) ကို ၁၉၆၅ ခုနှစ်တွင် တီထွင်မှုများသမိုင်း စာအုပ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဘာသာပြန် (ရသ) ဆုကို ဟဲမင်းဝေး၏ ပင်လယ်ပြာနှင့်တံငါအိုဖြင့်လည်းကောင်း ရရှိခဲ့သည်။

မာတိကာ

	ဒုတိယအကြိမ် တည်းဖြတ်ထုတ်ဝေခြင်း အမှာ	၇
	နိဒါန်း	၉
၁။	အံ့ချီးဖွယ် ရွှေတိဂုံ	၁၁
၂။	ရွှေတိဂုံသမိုင်း	၂၉
၃။	ရှေးခေတ် ရွှေတိဂုံ	၄၉
၄။	ခေတ်ဦးရွှေတိဂုံ	၇၃
၅။	ခေတ်သစ်ရွှေတိဂုံ	၁၄၃
၆။	ကမ္ဘာကျော် ဗိသုကာလက်ရာ	၁၇၅
၇။	မြန်မာ့လူမှုရေးအချက်အချာ	၂၀၁
၈။	ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး	၂၃၉
၉။	ရင်ပြင်တော်လမ်းညွှန်	၂၆၅
	နိဂုံး	၃၂၅

နောက်ဆက်တွဲ

၁။	နိုင်ငံခြားအသံလှယ်အမည်နှင့် ဝေါဟာရများ	၃၂၉
၂။	စေတီတော်ဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်းများ	၃၃၂
၃။	ရင်ပြင်တော်ပေါ်ရှိ တန်ဆောင်းများ၊ ဆီမီးခုံအတွင်းရှိ စေတီရံများ	၃၃၆
၄။	စေတီတော် ဩဝါဒါစရိယ ဆရာတော်ကြီးများ	၃၃၉
၅။	စေတီတော် ဘဏ္ဍာတော်ထိန်းအဖွဲ့ဝင်များ	၃၄၃
၆။	ဘာသာရေးနှင့် စောင့်ရှောက်ရေး အသင်းအဖွဲ့များ	၃၄၇
၇။	စေတီတော်သမိုင်းရက်စွဲများ	၃၅၀
၈။	ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး မွမ်းမံပြုပြင်ခဲ့စဉ်က	၃၆၀
၉။	ရွှေတိဂုံဖွဲ့စာများ	၃၆၅
၁၀။	မှတ်စုများ	၃၈၀
၁၁။	ကျမ်းကိုးစာရင်း	၃၈၇
၁၂။	အက္ခရာစဉ်အညွှန်း	၃၉၅

ဒုတိယအကြိမ် တည်းဖြတ်ပုံနှိပ်ခြင်းအမှာ

သိင်္ဂုတ္တရ ကုန်းတော်ပေါ်ရှိ လေးဆူဓာတ်ပုံ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးသည် ဤသမိုင်းစာအုပ်အစတွင် ရေးသား ဖော်ပြ ကြည်ညိုထားသည့်အတိုင်း 'သဒ္ဓါစုပုံရာ ရတနာစုပုံရာ ဆည်းကပ်ကိုးကွယ် အားထားရာ ဆံတော်ရှင် စေတီတော်မြတ်ကြီး' ဖြစ်သဖြင့် မင်းအဆက်ဆက်၊ ခေတ်အဆက်ဆက် ပြည်သူ အလွှာအသီးသီးတို့ မပြတ်ကြည်ညို ဦးခိုက်ရာ စေတီတော်မြတ်ကြီး ဖြစ်ပေသည်။

၁၉၇၂ ခုနှစ် စေတီတော်၏ ထီးတော်ကို ပြုပြင်ရာမှ အစပြုချိန်တွင် သမိုင်းဝင် ဤစေတီတော်မြတ်ကြီး၏ သမိုင်းကို ပြုစုရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ၁၉၇၅ ခုနှစ်၌ ဒုတိယအကြိမ်ထပ်မံ ပုံနှိပ်ပြီးသည့်နောက် ယခု ပြန်လည်တည်းဖြတ်၍ ကြည်ညိုသဒ္ဓါပွားကာ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ၏ ဂုဏ်ရည် ထင်ရှားစေရန်၊ သမိုင်းမှတ်တမ်းဖြစ်စေရန် ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပထမ ပြုစုရေးသားစဉ်က ပါရှိသည့်အခန်းနှင့် နောက်ဆက်တွဲများအပြင် ယခုတစ်ကြိမ် ပုံနှိပ်သောအခါ၌လည်း နိုင်ငံတော်၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် ဘက်စုံပြုပြင်ခြင်း၊ ထီးတော်တင်ခြင်းဟူသော သမိုင်းဝင် သဒ္ဓါပွားဖွယ် ခေတ်ပြိုင်မှတ်တမ်းများကို အသစ်ဖြည့်စွက်၍ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။ စေတီတော်ကြီး၏ သမိုင်းကြောင်းတွင် ပြောင်းလဲ တိုးတက်မှုများနှင့် ကျက်သရေဂုဏ်ရောင် ထင်လင်းဖွယ်ဖြစ်သော ၁၉၇၂ ခုနှစ်၏ နောက်ပိုင်း နှစ်ပေါင်း ၄၀ ခန့်အတွင်း နိုင်ငံနှင့် ပြည်သူတို့၏ သဒ္ဓါ စုပေါင်းမှု အစုစုတို့ကို အသစ်ဖြည့်စွက်ထားသော်လည်း ယခင်က ရှိပြီးဖြစ်သော ကုန်းတော်ရင်ပြင်၏ အနေအထားနှင့် ယနေ့ခေတ်သွင်ပြင် နှိုင်းယှဉ် ကြည်ညိုနိုင်ရန် တပေါင်းတစည်းတည်း ပြန်လည်တည်းဖြတ် ထုတ်ဝေပါသည်။

ဤသို့ ထုတ်ဝေသည့်အတွက် သိင်္ဂုတ္တရ ကုန်းတော်ဝန်းကျင်၌ ပြုခဲ့ကြသော ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ ပြုမှု အထုအထည်တို့သည် ပိုမို ထင်ရှားဖွယ်အကြောင်းဖြစ်သည်ဟု စာရေးသူက နိဝါတ ရှေ့ထားလျက် ယူဆပါသည်။

ယခုအကြိမ် ပုံနှိပ်ခြင်းအတွက် ဖြည့်စွက်ရန်ရှိသည့် ပြုပြင်မွမ်းမံချက်နှင့် ကုသိုလ်များကို ဖော်ပြနိုင်ခွင့်ကို သာသနာရောင်ဝါ ထွန်းစေရန် အပတ်တကုတ် စီမံအားထုတ်၍ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသောနိုင်ငံနှင့် ပြည်သူတို့၏ ကောင်းမှုကို သာဓုအကြိမ်ကြိမ် ခေါ်ဆိုပါ၏။ ထိုအပိုင်းကဏ္ဍကို စနစ်တကျ ကူညီ စုစည်းပြုစုပေးသော အမျိုးသားစာပေဆုရ စာရေးဆရာ ဦးအေးချို (မဟာဝိဇ္ဇာ)၏ ကူညီမှု ကျေးဇူးကိုလည်း အောက်မေ့ရပါ၏။

ဤစာအုပ်ကို စတင်ပြုစုစဉ်က ပါဝင်ကူညီခဲ့ကြသော ပညာရှင်တို့အားလည်း နှစ်ဖွာန်ကိုရည်သန်၍ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါစေကြောင်း ဤစာအုပ်ဖြင့် ရင်းနှီး၍ ကုသိုလ်ဆင့်လောင်း ပွားများအပ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်ဖြင့် နှစ်ဖွာန်ကူးတို့ ပို့ပေးသော စေတနာရှင် ထုတ်ဝေသူ မြန်မာ့ဟဲရီးတိတ်အားလည်း ကုသိုလ်ပြုဖက် အဖြစ် အမျှဝေရင်း သာဓုခေါ်ခြင်း ပြုအပ်ပါသည်။

မောင်ဆုရှင်

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျော်တစ်ပါးဖြစ်သော ကမ္ဘာသိထင်ရှားသည့် ရွှေတိဂုံစေတီတော်မြတ်ကြီး၏အကြောင်းကို စာတစ်အုပ်ပြုစု၍ ထုတ်ဝေပါသည်။

ယင်းသို့ ထုတ်ဝေရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တိုင်းရင်းသားအပေါင်းတို့ ကြည်ညိုသဒ္ဓါ ပွားနိုင်စိမ့်သောငှာလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သည့် ယဉ်ကျေးမှုသုတေသီများအတွက်လည်း လေ့လာဆည်းပူးရာ၌ အထောက်အကူဖြစ်စိမ့်သောငှာလည်းကောင်း အတတ်နိုင်ဆုံး ပြည့်စုံအောင် စုဆောင်းအားထုတ်ရေးသား၍ တင်ပြထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာအုပ်၌ ဘုရားသမိုင်းပါ ရွှေတိဂုံစေတီတော်အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းနှင့်ယှဉ်သော စေတီတော်မြတ်ကြီး၏ ခေတ်သစ် သမိုင်းကိုလည်းကောင်း ရေးသားတင်ပြပါသည်။

ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတို့၏ လောကုတ္တရာရေးအတွက် အားထား မှီခို ကြည်ညိုဆည်းကပ်ရာသာမကသေး၊ လောကီရေးတွင်လည်း အရိပ်အာဝါသပေးရာ မှီလှုံရာ အချက်အချာနေရာကြီးဖြစ်ကြောင်းကို မြန်မာပြည်သူပြည်သားတို့၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးသမိုင်းနှင့်ယှဉ်၍ ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။

ထို့ပြင်တစ်ဝ မြန်မာဗိသုကာ လက်ရာမွန် အဆောက်အအုံကြီးအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံသားတို့ ခေတ်အဆက်ဆက် ပြုပြင်ခဲ့ကာ လက်ရာမြောက် တည်ထားခဲ့ကြသည့်အကြောင်းကို ထင်ရှားစေရန် ဗိသုကာဆိုင်ရာအခန်းတွင် တင်ပြထားပါသည်။

စေတီရင်ပြင်တော်မြေသို့ အဖူးအမြော်ရောက်သူတို့အတွက် စုံစေ့အောင် ဖူးမြော်ရင်း လှည့်ပတ် ကြည်ညိုလေ့လာနိုင်ရန် ဘုရားဖူးလမ်းညွှန်တစ်ရပ်ကိုလည်း တစ်ခန်းဖွဲ့၍ ရေးသားထားပါသည်။

စာအုပ်၏ နောက်ဆက်တွဲ၌ ဤစေတီတော်ကြီးနှင့်ပတ်သက်သော အတိုင်းအတာ အချက်အလက်များကို လွယ်လင့်တကူ သိရှိနိုင်ရန် စာရင်းကိန်းဂဏန်းများကိုလည်းကောင်း၊ သမိုင်းရက်စွဲများနှင့် မှတ်စုများကိုလည်းကောင်း၊ စောင့်ရှောက်ရေးအသင်းအဖွဲ့များ စာရင်းကိုလည်းကောင်း၊ စေတီတော်ကြီးကို ကြည်ညိုရင်း ပညာရှိများ ဖွဲ့ဆိုဦးခိုက်ခဲ့သော ကဗျာလင်္ကာများကိုလည်းကောင်း၊ လက်လှမ်းမီသမျှ စုဆောင်းတင်ပြပါသည်။ ရုပ်ပုံ၊ မြေပုံများမှာ ဘုရားဖူးတို့ လေ့လာကြည်ညိုရန်နှင့် လမ်းညွှန်အဖြစ် အသုံးချရန် သီးခြားထည့်သွင်း၍ထားပါသည်။